

Dombrovskis, A. (2011). Studentu feministisko identitātes iezīmju izpēte izmantojot naratīvo pētniecības metodi. Daugavpils Universitātes Sociālo Zinātņu Fakultātes Starptautisko Zinātnisko Konferenču Rakstu Kājums (4), 5. – 13.lpp. (GESIS SocioGuide)

Dr.psych.(kand.), Mg.paed. Aivis Dombrovskis

Daugavpils Universitāte, Latvija

Studentu feministisko identitātes iezīmju izpēte,
izmantojot naratīvo pētniecības metodi

Pētījuma mērķis ir izpētīt un salīdzināt augstskolas pirmā kursa studentu - sieviešu un vīriešu nākotnes sapņu un cerību tendences, analizējot dzimumatšķirības un sieviešu sapņu un cerību īpatnības feminisma teoriju kontekstā.

Pētījuma izlasi veido 15 Latvijas augstskolas pirmā kursa vīriešiem un 15 pirmā kursa sievietes. Izlases dalībnieki studē ekonomikas un vadībzinātņu programmā. Pētījumā izmantota Naratīvā datu vākšanas metode, kad jauniešus lūdz uzrakstīt par saviem nākotnes sapņiem un cerībām. Iegūtie dati analizēti izmantojot tematiskās kontentanalīzes metodi.

Pētījuma rezultātā iegūti un analizēti dati par raksturīgām tendencēm studentu vīriešu un studentu sieviešu sapņos un cerībās par savu nākotni. Šīs tendences un to atšķirības analizētas, izmantojot feminisma teorijas.

Pētījuma praktiskā nozīme ir tā, ka Latvijā nav veikta šādi kvalitatīva rakstura pētījumi par augstskolu studentu nākotnes sapņiem un cerībām. Dotais pētījums veido empīrisku datu pamatu, ko var izmantot, izstrādājot pētījuma dizainu kvantitatīvam pētījumam par pirmā kursa studentu feministisko identitāti.

Atslēgas vārdi: augstskolas studenti, dzimumatšķirības, naratīvā metode, kontentanalīze, feminisms

Vēsturiski vīriešu un sieviešu lomas bija stingri definētas patriarhālā vai matriarhālā ģimenes modelī. Froms (Фромм 1994, c.162. Фромм 1988.) norāda, ka cilvēkam ir dabiska vēlme tiekties uz mātes klēpi, kas ir zināma un droša vide un tas ir matriarhālās sistēmas raksturojums. Bet tajā pašā laikā viņš norāda, ka matriarhālā sistēma bloķē vīrieša individualitātes un prāta attīstību. Patriarhālā modelī vadošā un noteicošā loma ir vīrietim. Jau Svētajos rakstos sacīts: „Sievai Viņš sacīja: ”Vairodams Es vairošu tavus grūtumus un tavas nopūtas, kad tu kļūsi māte. Sāpēs tev būs bērnus dzemdēt, un tava iegriba būs pēc tava vīra, bet viņam būs valdīt pār tevi” (Bībele 1991, 7.lpp). Šobrīd

sabiedrībā notiek šo robežu šķīdināšana un feministiskās kustības pārstāvji cīnās par genderu līdztiesību un vienlīdzību visās dzīves jomās. Feministiskā kustība sabiedrībā ieņem arvien lielāku sociālo lomu, ietekmējot sabiedriski ekonomiskos, politiskos un citus sabiedrības procesus, sociālās institūcijas. L.Ožigova (Л.Н.Ожигова, 2006., с. 98., п.р.И.С.Клециной 2009) norāda uz feministiskās teorijas izcelsmes ideju, ka tieši šīs teorijas pamatā ir ideja par atteikšanos no bipolaritātes izpratnē par cilvēku kā bioloģisku vai sociālu kategoriju.

Latvijā nav šādu kvalitatīvo pētījumu par vīriešu un sieviešu identitātes pazīmju salīdzinājumiem feministiskās identitātes kontekstā.

Jau Z. Freids sāka analizēt to, kas nosaka feministiskās identitātes attīstību un šīs sociālās identitātes pazīmju raksturojumu (Фрейд 1990, с.33. Фрейд 1990, с.384).

Tiek meklētas metodes kā identificēt feministisko identitāti. Kā viena no metodēm identitātes pazīmju raksturošanai tiek izmantots naratīvs.

Sapņos, ko sapņo sievietes un vīrieši, pastāv zināmas atšķirības. Kā norāda Levinsons (1990), ka sapņi ieņem centrālo vietu dzīvē. Vīriešiem nākotnes sapņi ir pamatā saistīti ar darbu, bet sieviešu sapņi ir daudzveidīgāki: karjera un precības. Un tikai nedaudzām mājsaimniecēm bija vienvirziena sapnis: visu brīvo laiku viņas vēlējās veltīt sievas un mātes pienākumu pildīšanai, tāpat kā to darīja viņu mātes.

Sapņi un cerības ir kļuvuši par daudzu pētnieku izpētes objektu, lai pētītu identitātes jautājumus. Makadams (McAdams, 1993) un Vittija (Whitty 2002. p.211-226) uzskata, ka sapņi un cerības veido sevis izpratni tagadnē no faktiem, kas bijuši pagātnē un no cerībām par sevi, sevis identitāti nākotnē. Tāpat viņi norāda, ka atmiņas par pagātni un cerības par nākotni nav fiksētas, tās ir mainīgas laikā. Vittija (Whitty 2002. p.211-226) uzskata, ka identitāte ir dzīvesstāsts. Viņa ir veikusi pētījumus par nākotnes sapņu un cerību atšķirībām starp dažādām vecuma un gendera grupām, izmantojot naratīvo metodi.

Šajā pētījumā ir salīdzinātas studentu nākotnes sapņu un cerību kopīgās un atšķirīgās pazīmes un analizēti Vittijas (Whitty 2002. p.211-226) pētījuma rezultātu kontekstā.

Pētījuma jautājumi:

1.- Vai pastāv atšķirība starp Latvijas augstskolu pirmā kursa studentu vīriešu un sieviešu nākotnes sapņiem un cerībām.

2.- Kādas izdalītās sieviešu nākotnes sapņu tēmas atspoguļo norādes uz sieviešu iespējamo feministisko identitāti.

Metode: Instrumenti, procedūra un datu analīze.

Pētījumā izmantota naratīvā pētījuma metode un datu apstrāde veikta ar tematiskās kontentanalīzes metodi, izmantojot arī tematu biežumu kvantitatīvu salīdzinājumu. Pētījumā iesaistītajiem studentiem tika izdalītas aptaujas lapas, kurās bija jāaizpilda sociāldemogrāfiskie dati un pēc iepazīšanās ar instrukciju par naratīvo metodi jāuzraksta par saviem sapņiem un cerībām kā viņi redz savu dzīvi pēc 10 gadiem. Studenti tika lūgti rakstīt, ievērojot 3 personas formu „Viņš; viņa”. Rakstīšanai tika atvēlētas 40 minūtes, savā stāstījumā iekļaujot visas sīkās stāstījuma detaļas.

Iegūtie stāstījuma teksti analizēti pēc kontentanalīzes metodes, (Kropļiņš, Raščevska 2004, 120.lpp.) reducējot no teksta izdalītās satura vienības uz kategorijām par studentu sapņiem un cerībām nākotnē. Iegūtās sapņu un nākotnes mērķu satura kategorijas tika apvienotas tēmās, kas tika salīdzinātas starp dzimumu grupām.

Izlase.

Pētījuma izlasi veido 15 sievietes un 15 vīrieši. Tie ir pirmā kursa studenti no divām Latvijas augstskolām. Pētījuma izlases dalībnieku atlase bija pēc brīvprātīgas izvēles piedalīties šajā pētījumā. Pētāmie studē fizioterapeitu un tūrisma menedžmenta specialitātēs. Vīriešu un sieviešu sadalījums pēc apgūstamajām specialitātēm līdzīgs. 87% dalībnieku ir vecumā no 19 līdz 20 gadiem. 77% dalībnieku uz pētījuma brīdi bija neprecēti, bet 7% dalībnieku bija precēti. 40% dalībnieku dzīvo kopā ar vecākiem. 33% no dalībniekiem ir vienīgie bērni ģimenē, bet 67% dalībnieku ir vēl brālis vai māsa. 100% visiem pētījuma dalībniekiem šī ir pirmā augstākā izglītība. Un tikai vienam dalībniekam uz pētījuma laiku bija jau bērni.

Rezultāti un diskusija.

Apkopojot iegūtās sapņu un nākotnes cerības pēc tematiskās kontentanalīzes metodes, sākumā tika izdalītas 37 sapņu un cerību kategorijas, kuras tālāk tika apvienotas tēmās. Rezultātā tika izdalītas 12 sapņu un cerību tēmas: finanses (N=30); ģimene, partnerattiecības (N=30); karjera (N=28); Sociāli aktīva dzīve (N=27); rūpes par vājākajiem (N=17); ceļošana (N=16); sportiski aktīva dzīve (N=11); vēlēšanās nomainīt valsti- doties uz dzīvi citā valstī (N=8); laba veselība (N=8); brīvība (N=5); drošība (N=4); Reliģija (N=2). Tālāk pētnieks salīdzinās Vittijas pētījumā iegūtās sapņu un cerību tēmas ar šajā pētījumā izdalītajām tēmām.

Savā pētījumā Vittija (Whitty 2002, p.211-226) izdalījusi sekojošas nākotnes sapņu, cerību un mērķu tēmas, kuras uzrādītas kā svarīgās: Profesionālisms (profesionālā karjera) (N= 264 jeb 94.3%). Šajā pētījumā ieguvu rezultātu, ka tēma karjerisms (profesionālisms) (N= 28, jeb 93%, kur N_{siev.}=15, jeb 100%; N_{vīr.}=13, jeb 87%) Tēma

„finanses” arī ir iegūti līdzīgi rezultāti Vittija (N= 206, jeb 73.6%), šajā pētījumā finanses kā svarīgu tēmu uzrādīja (N=30, jeb 100%, kur N_{siev.}=15, jeb 100%; N_{vīr.}=14, jeb 93%). Vittija (Whitty 2002,p. 211-226) norāda pārējās aktuālās izdalītās tēmas: Romantiskas attiecības, vecāku loma/ bērni, ceļošana, brīvais laiks, draudzība, vecāki/brāļi un māsas, reliģiozitāte, politika. Šīs sapņu tēmas, kā arī dažas papildus tēmas (ar citiem nosaukumiem, bet to pašu jēgas būtību) ir izdalītas arī šajā pētījumā: valsts maiņa, ģimene un partnerattiecības, laba veselība, ceļojumi, sociāli aktīva dzīve, rūpes par vājākajiem, reliģija, sports, drošība, brīvība.

Iegūtie rezultāti tika analizēti par pamatu izmantojot šādas feministiskās teorijas:

1. Liberālais feminisms: Virziena pārstāvji vēlas sasniegt vīriešu un sieviešu vienlīdzību ar politisku un juridisku reformu palīdzību. Tas ir individuālistisks feminisms, kura centrā ir sievietes pašas spēja ar savu rīcību un izvēlēm pierādīt un uzturēt savu vienlīdzību (Ахмедшина и.др. 2000, с.47-61; Клецина 2009., с.103).

2. Sociālistiskais feminisms: Virziena pārstāvji uzskata, un to norāda arī Lindsejs (Lindsey 1990. П.р.Клецина 2009. с.103-104), ka gan patriarhija, gan klasu sistēma ir primāras apspiestības. Tās neizsaka un neizskaidro viena otru. Sociālistiskais feminisms sakņojas Marksisma vēsturiskajā pieejā, kas meklēja sieviešu apspiešanas cēloņus un struktūru, it īpaši pievēršoties dzimumu- klasu struktūrai, ģimenei un hierarhistiskajai darba dalīšanai atkarībā no dzimuma (Ахмедшина и.др. 2000, с.47-61; Клецина 2009., с.104).

3. Psihoanalītiskais feminisms: Virziens attīstījās no Z. Freida teorijām par cilvēka un seksualitātes attīstību sākot no bērna vecuma. Teorijā par libido- kas ir katram, gan sievietei, gan vīrietim. Viņš norādīja, ka izejot dažādām attīstības stadijām gan zēniem, gan meitenēm ir kompleksi. Zēniem ir Edipa komplekss. Meitenēm ir Elektras komplekss. Bet gan zēniem, gan meitenēm ir kastrācijas komplekss. Pēc Freida domām- meitene atklājot, ka viņai nav peņa, to traktē ne par labu sev - viņa uzskata, ka ir traumatizēta, sodīta un ka pie tā vainīga viņas māte. Tā meitenēm kastrācijas komplekss iegūst dīvainu formu- „skaudība pret peni” un nolemjot sievieti, uz visu mūžu, izjust nepilnvērtību (Ахмедшина и.др. 2000, с.47-61).

Psihoanalītiskajā feminismā lielu ieguldījumu deva Žaka Lankana teorija par fallu kā varas simbolu, nevis dzimumlocekli. Pēc falla vienlīdz tiecas gan sievietes, gan vīrieši un tas pilnībā, kā varas simbols, nav sasniedzams ne vieniem, ne otriem. Viņš arī norāda, ka bērna identifikācija notiek tikai sākot ar to brīdi, kad bērns sāk apzināti skatīties spogulī (Ахмедшина и.др. 2000, с.47-61).

Kā redzams no augstāk aplūkotajiem feminisma virzieniem, tad katra sieviete, kura vēlas cīnīties par kādu mērķi sieviešu apspiešanā vai nevienlīdzīgās tiesībās, var sev piemeklēt atbilstošāko virzienu un identificēties ar šo grupu. Izveidot savu sociālo identitāti- feministe (Hogg & Abrams, 2009).

Šajā pētījumā iegūtajās sapņu un cerību tēmās tad nav būtiskas atšķirības starp karjerismu, finansēm, sociāli aktīvu dzīvi sievietēm un vīriešiem. Šīs tēmas arī raksturo feministiskās identitātes pazīmes saskaņā ar psihoanalītisko, sociālistisko un liberālistisko feminisma teoriju. Būtiski, ka puse pētījuma dalībnieku, tai skaitā sievietes, iegūst izglītību fizioterapeita specialitātē, kas ir pakalpojuma sniedzēju specialitāte. Otra pētījuma dalībnieku puse iegūst tūrisma menedžera specialitāti, kas jau liecina par virzību uz vadītāja (menedžera) identitāti un tieksmi uz karjerismu.

Kā norāda Iļjins (2010), tad šodienas problēma, ir sieviešu vēlme profesionāli pašrealizēties un mātes lomu atstāt otrā vietā. Kā sekas šādai izvēlei ir daudzu sieviešu vientulība ģimenes dzīvē, vai pat viņas vispār neizveido ģimeni. Un šo vēlmi pielīdzināties patriarhāliem arhetipiem, kad sieviete visās jomās pielīdzinās vīriešiem, arī uzskata par feministiskās identitātes pazīmi. Šīs iezīmes vērojamas vīriešu un sieviešu kopējos nākotnes sapņu un cerību kategorijās (tab. Nr.1). Pie līdzīga secinājuma ir nonākuši arī zinātnieki Valdecs un Guteks (1987). Viņi atklāja, ka sievietes vadītājas daudz biežāk ir neprecētas, nekā sievietes, kas neieņem vadošu darbu. Un to, ka, jo sievietei augstāks ieņemamais amats un jo augstāku kvalifikāciju tas pieprasa, jo augstāks ir to sieviešu skaits šajā grupā, kurām nav bērnu un ļoti maz ir tādu sieviešu, kurām ir vairāk par vienu bērnu.

1.tab. Kopīgais sieviešu un vīriešu sapņu un cerību kategorijās izteikts procentilēs.

Nākotnes sapņu un cerību kategorijas	Siev. N=15	Siev. (%)	Vīr. N=15	Vīr. (%)
Izglītības karjera	9	60	8	53
Profesionālā karjera	11	73	12	80
Personības izaugsme\ ES tēls	8	53	6	40
Bērni\ laimīgi bērni	14	93	13	87
Finansiālā labklājība\ savs business	15	100	14	93
Laimīga ģimene/ģimene	13	87	13	87
Vīrs\ sieva sniegs morālu\ fin. atbalstu	4	27	3	20
Sociālie kontakti ar draugiem u.c.	12	80	13	87
Sociālā atzinība	6	40	6	40
Pašrealizācija\ sociāli aktīva dzīve	5	33	4	27
Turpināšu vecāku ģimenes modeli	1	7	1	7

Vēlme vadīt, izrīkot citus	2	13	1	7
Saņems vecāku atbalstu	2	13	2	13

Iļjina (2010), teikto par sieviešu prioritāti būt mātei vai izcilai karjeras sievietei apstiprina tas, ka analizējot iegūtā naratīva pirmējās satura vienības un tās kategorizējot, tika izdalītas šādas pētījuma dalībnieču feministiskās identitātes raksturojošās kategorijas ar kurām viņas atšķirās no vīriešiem (tab. Nr.2)

2.tab. Atšķirīgais sieviešu un vīriešu sapņu un cerību kategorijās izteikts procentilēs.

Nākotnes sapņu un cerību kategorijas	Siev. N=15	Siev. (%)	Vīr. N=15	Vīr. (%)
Pats\i nodrošina savu nākotni finansiāli	7	47	2	13
Materiāli nodrošināt savu ģimeni	2	13	5	33
Dosies prom no Latvijas	2	13	6	40
Būšu mīlošs, laba(s) vīrs\sieva\	6	40	2	13
Biznesā kā mājās	4	27	1	7
Visu sasniedz pati\ mērķtiecīgs	8	53	3	20
Cīnīsies pret vardarbību	1	7	0	0
Vispirms bizness tad laulība	4	27	0	0
Laimi dod bizness	2	13	0	0
Vīrs atbild par naudu, ģimenes galva	6	40	3	20
Sports	1	7	10	67
Brīvība	0	0	5	33

Analizējot atšķirības starp sieviešu un vīriešu sapņu un cerību kategorijām (skat.2.tab), ir novērojamas atšķirības šādās kategorijās, kas liecina par sieviešu feministiskām iezīmēm: pati nodrošināšu savu finansiālo nākotni ($N_{siev.}=7$, jeb 47%); vispirms izveidošu savu biznesu, tad precēšos ($N_{siev.}=4$, jeb 27%); materiāli nodrošināšu savu ģimeni ($N_{siev.}=2$, jeb 13%); cīnīšos pret vardarbību ($N_{siev.}=1$, jeb 7%), palīdzēšu apspiestajiem ($N_{siev.}=1$, jeb 7%); laimi dzīvē dod bizness ($N_{siev.}=2$, jeb 13%).

Nobeigums un secinājumi.

Pētot studentu sapņus un cerības ar naratīvo metodi, var atklāt šo sociālās identitātes iezīmes. Šis pētījums atklāj Latvijas augstskolās studējošo sieviešu feministiskās identitātes iezīmes. Veicot pētījumu, tika iegūtas atbildes uz pētījuma jautājumiem. Interesanti, ka izdalītās sapņu un cerību tēmas ir ļoti līdzīgas Vittijas pētījumā izdalītajām tēmām. Veicot šo pētījumu, varu izdarīt secinājumus:

1. Atbildot uz pirmo pētījuma jautājumu, var secināt, ka apvienojot pirmā kursa sieviešu un vīriešu nākotnes sapņus un cerības tēmās, atšķirības starp vīriešu un sieviešu

sapņiem izlīdzinās un jo lielākās tēmās kategorijas tiek klasificētas, jo atšķirības starp vīriešiem un sievietēm samazinās un otrādi, jo detalizētāki pēta katru dalībnieka naratīvu, jo atšķirības starp sieviešu un vīriešu sapņiem un cerībām palielinās.

2. Lai atbildētu uz otro pētījuma jautājumu, tika analizēti pirmā kursa sieviešu un vīriešu nākotnes sapņi un cerības: var secināt, ka izdalīto kategoriju līmenī studentēm novērojamas feministiskās identitātes iezīmes. Un visspilgtāk izteiktās feministiskās iezīmes ir: karjera darbā- kļūt par vadītāju; finansiālā neatkarība un labklājība- savs business; visu sasniegs pati; vispirms izveidos savu biznesu un tikai pēc tam veidos ģimeni; materiāli nodrošināt savu ģimeni; cīnīsies pret vardarbību; iegūt sociālo (sabiedrības) atzinību.

3. Pētījumu vajadzētu turpināt un analizēt iegūtās feministiskās identitātes pazīmes, izmantojot arī citas feminisma teorijas un izpētīt, kāda sakarība pastāv starp feministiskās identitātes pazīmēm un ģimenes vidi, kurā augušas studentes.

4. Naratīvā pētniecības metode par pētāmo sapņiem un cerībām nākotnē un iegūto datu analīze ar tematiskās kontentanalīzes metodi, veiksmīgi atklāj pētāmo personības identitātes iezīmes.

5. Īpašu sociāl-demogrāfisku uzmanību izraisa fakts, ka gandrīz trešā daļa ($N_i=8$ no $N_{kop}=30$, jeb 27%) no aptaujātajiem pēc studiju pabeigšanas vēlas aizceļot no dzimtenes - Latvijas uz dzīvi citā valstī.

Bibliogrāfija:

Bībele (1991). United Bible Societies.

Hogg M.A., Abrams D.,(2009). Intergroup Behavior and Social Identity. The SAGE Handbook of Social Psychology.2003. SAGE Publications. 28.Sep.2009., <http://sage-reference.com/hdbk_socpsych/article_n15.html>, DOI : 10.4135/978-1-84860-822-1.n.15

Kropļijs A., Raščevska M. (2004) Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs. Rīga: Raka.

Levinson D.J., (1990).The seasons of a women's life: Implications for women and men// Presented at 98-th annual convention of the American Psychological association. Boston.

McAdams D.P., (1993). Stories we live by: Personal myths and the making of the self. New York. Morrow.

McAdams D.P., (1996). Personality, modernity and the storied self: A contemporary framework for studying persons. Psychological Inquiry, 7, 295-321

Valdez R.L., Gutek B.A., (1987). Family roles:A help or hindrance for working women?// B.A. Gutek, L.Larwood (eds.). Women's career development. Beverly Hills, Sage.

Whitty M.,(2002).Possible Selves: An Exploration of the Utility of a Narrative Approach. An International Journal of Theory and Research, 2(3), 211-228., Lawrence Erlbaum Associates.Inc.

Ахмедшина Ф.,Шнырова О., Школьников И. Основные направления феминистской теории., (2001). URL <http://www.undp.uz/en/download/index.php?type=publication&id=75&parent=1851&doc=8577>

Ильин Е.П., (2010). Пол и гендер. Москва „Питер”.

Клецина И.С. (2009). Гендерная психология. Москва „Питер”.

Фрейд З.,(1990). Массовая психология и анализ человеческого „Я”. Москва ”Московский Рабочий”.

Фрейд З.,(1989). Введение в психоанализ. Москва „Наука”.

Фромм Э.,(1994). Анатомия человеческой деструктивности. Москва „АСТ”.

Фромм Э.,(1988). Ситуация человека. Ключ к гуманистическому психоанализу\\ Проблема человека в западной философии. Москва „АСТ”.

Kopsavilkums

Dr.psych.(kand.), Mg.paed. Aivis Dombrovskis

Daugavpils Universitāte, Latvija

Studentu feministisko identitātes iezīmju izpēte,
izmantojot naratīvo pētniecības metodi

Feministiskā identitāte ir cilvēka sociālās identitātes daļa. Feminisms ir arī politiska kustība, bet šo kustību veido personas, lielākoties sievietes, kuras sevi sauc par feministēm. Psiholoģijā šobrīd tiek veikti pētījumi, lai nonāktu pie cēloņteorijas, kura atklātu šādas identitātes attīstības cēloņus. Šajā pētījumā tiek izmantotas kvalitatīvās pētījuma metodes- naratīvā pētījuma datu ievākšanas metode un tematiskā kontentanalīzes datu apstrādes metode. Iegūtie rezultāti tiek analizēti triju feministisko teoriju kontekstā: psihoanalītiskais feminisms, sociālistiskais feminisms, liberālais feminisms. Pētījumam par paraugu tiek izmatots Witijas (Whitty 2002) veiktais pētījums par identitāti, kurā viņa izmantoja kvalitatīvo datu ievākšanas metodi -naratīvu par sapņiem un cerībām, lai izpētītu identitātes iezīmes.

Pētījumam izvirzīti divi pētījuma jautājumi: 1- vai pastāv atšķirība starp Latvijas augstskolu pirmā kursa studentu vīriešu un sieviešu nākotnes sapņiem un cerībām? 2- kādas izdalītās sieviešu nākotnes sapņu tēmas atspoguļo norādes uz sieviešu iespējamo feministisko identitāti?

Pētījuma izlasi veido 15 vīrieši un 15 sievietes no Latvijas augstskolu pirmā kursa studentiem. Pētījuma novitāte ir tā, ka Latvijā nav veikta šādi kvalitatīva rakstura pētījumi par augstskolu studentu nākotnes sapņiem un cerībām un kā šie sapņi un cerības atklāj personas feministiskās identitātes iezīmes. Pētījumā iegūti šādi galvenie secinājumi:1- nākotnes sapņu un cerību tēmās atšķirības starp vīriešu un sieviešu sapņiem izlīdzinās un jo lielākās tēmās kategorijas tiek klasificētas, jo atšķirības starp vīriešiem un sievietēm samazinās un otrādi, jo detalizētāki pēta katru dalībnieka naratīvu, jo atšķirības starp sieviešu un vīriešu sapņiem un cerībām palielinās. 2- visspilgtāk izteiktās feministiskās iezīmes ir: karjera darbā; finansiālā neatkarība, savs business; visu sasniegs pati; materiāli nodrošinās savu ģimeni; cīnīsies pret vardarbību; iegūs sociālo atzinību.

Резюме

Dr.psych.(канд.), Mg.paed. Айвис Янович Домбровский
Даугавпилский Университет, Латвия

Исследование признаков феминистической идентификации используя научно-исследовательский метод- нарратив

Феминистическая идентичность это часть социальной идентичности человека. Феминизм также и является политическим движением, но это движение образует персоны, в большинстве это женщины, которые себя называют феминистками. В психологии в данное время производится много опытов чтобы проверить теорию причинности которая описывает причины образования данной идентичности. В этом исследовании используются качественные методы исследования- нарративный метод собирания данных и эти данные анализируются по методу тематического контентного анализа. Полученные результаты анализируются с точки зрения трёх теорий феминизма- психоаналитический феминизм, социалистический феминизм, либеральный феминизм. Основой этого исследования послужило исследование Витти (Whitty 2002) про идентичность, в котором она использовала качественный метод собирания данных- нарратив, о мечтах и ожиданиях чтобы исследовать черты идентичности. В этом исследовании было выдвинуто два вопроса для исследования: 1- существует ли разница между мечтами и ожиданиями у мужчин и женщин у студентов первого курса в вузов Латвии? 2- Какие выдвинутые темы в мечтах и в ожиданиях отражают черты возможной феминистической идентичности у женщин? Выборку составляет 15 мужчины и 15 женщины из студентов первого курса в вузов Латвии. Новизна этого исследования в том что в Латвии не проводились такого вида исследования – про мечтах и ожиданиях у мужчин и женщин - студентов первого курса в вузов Латвии, и как выдвинутые темы в мечтах и в ожиданиях отражают черты возможной феминистической идентичности у студентов - женщин? В исследовании были сделаны выводы: 1- существует разница между мечтами и ожиданиями у мужчин и женщин и чем больше объединять категории в темах, тем больше эта разница между мужчинами и женщинами выравнивается и наоборот. 2- У женщин ярче выражены такие очерки феминистической идентификации как: карьера на работе; финансовая независимость; частный бизнес; всё достигнет

своими силами; сама материально обеспечит свою семью; будет вести борьбу против насилия; достигнет социального признания.